

Prifysgol Abertawe
Swansea University

Diogelu'r Dyfodol

hyfforddiant mewn datblygiad cynaliadwy
ar gyfer busnesau proffesiynol

Pysgota ar gyfer y Dyfodol

hyfforddiant mewn datblygiad
cynaliadwy ar gyfer y sector
Rheoli Pysgodfeydd

Cefnogir gan Gronfa Manteisio ar Wybodaeth
Llywodraeth Cynulliad Cymru a'r Gronfa
Gymdeithasol Ewropeaidd dan Amcanion 1 a 3

Carai tîm PP4SD Prifysgol Abertawe ddiolch i'r holl bobl sydd wedi cyfrannu eu hamser a'u profiad i baratoi'r Gweithlyfr hwn. Carem ddiolch yn enwedig i'r SMEs i gyd sydd wedi rhoi eu hamser gwerthfawr a gwybodaeth sydd ar adegau yn sensitif i'n helpu ni i sicrhau bod y cynnwys yn gywir, yn berthnasol ac yn amserol, ac a ddaliodd i'n helpu trwy gynnig adborth yn ystod y diwyddiadau hyfforddiant arbrofol. Carem ddiolch hefyd i'n partneriaid, a fynychodd gyfarfodydd ymgynghorol yn rheolaidd trwy gydol y prosiect i roi mewnbwn gwybodus inni mewn perthynas â diwydiant a hyfforddiant, ac a'n helpodd ni i ddod i gysylltiad ag SMEs yn eu diwydiant: Prifysgol Aberystwyth, Prifysgol Bangor, Cymdeithas Brithyllod Prydain, Coleg Sir Gâr, Lantra, Coleg Sir Benfro a PP4SD y DU. Ac yn olaf rhaid yw mynegi ein diolchgarwch i Lywodraeth Cynulliad Cymru am ddarparu cymorth y Gronfa Gymdeithasol Ewropeaidd trwy ei Chronfa Manteisio ar Wybodaeth, a thrwy hynny sicrhau bod y rhaglenni hyn yn cael eu datblygu'n brydlon a bod y defnyddiau'n dod yn eiddo i'r cyhoedd.

Delir yr hawlfraint ar y defnyddiau cyhoeddedig o brosiect PP4SD Prifysgol Abertawe, yn y fformadau argraffedig a chrynoddisg, gan yr awduron. Rydym yn cefnogi'r defnydd o'r defnyddiau, gan ofyn yn unig am i'r gydnabyddiaeth ganlynol gael ei rhoi bob tro y'u defnyddir:

"Datblygwyd y defnyddiau hyn gan dîm PP4SD ym Mhrifysgol Abertawe, gyda mewnbwn arbenigol gan PP4SD y DU. Cefnogwyd y gwaith o'u datblygu a'u cynhyrchu gan Gronfa Manteisio ar Wybodaeth Llywodraeth Cynulliad Cymru a'r Gronfa Gymdeithasol Ewropeaidd dan Amcanion 1 a 3."

(Delir yr hawlfraint ar lawlyfr gwreiddiol PP4SD, y daw defnydd Prifysgol Abertawe'n rhannol ohono, gan Sefydliad y Gwyddorau Amgylcheddol.)

Mae rhagor o gopiâu o'r Llawlyfr ar gael yn Gymraeg a Saesneg oddi wrth dîm PP4SD Prifysgol Abertawe (manylion cyswllt ar y clawr cefn). Mae wedi'i gynnwys hefyd ar y crynoddisg sy'n dod gyda'r Gweithlyfr, a gellir ei lawrlwytho hefyd o www.pp4sd.org.uk

Datblygwyd, ysgrifennwyd a rhoddwyd ar brawf gan:
PP4SD y DU – John Baines, Jimmy Brannigan a Glenn Strachan
PP4SD Prifysgol Abertawe – Yvonne Jones, Christine Lloyd, Larch Maxey a Jan Morgan.

Cyfieithwyd o Saesneg gan: CymruLingua 01792 896171.

Dyluniwyd gan: Ridler Webster Cyf. 01792 582100/101.

Argraffwyd y Gweithlyfr hwn ar basbord a phapur sydd wedi cael eu cannu trwy broses Ddi-Glorin Elfennol (ECF). Argraffwyd gan Zenith Media 029 20 811020.

Cyhoeddwyd yn 2008 gan Prifysgol Abertawe, Parc Singleton, Abertawe SA2 8PP Y Deyrnas Unedig.

Pysgota ar gyfer y Dyfodol hyfforddiant mewn datblygiad cynaliadwy ar gyfer y sector Rheoli Pysgodfeydd

Amcanion y Gweithlyfr

Cynlluniwyd y Gweithlyfr hwn i helpu unigolion sy'n gweithio mewn mentrau Rheoli Pysgodfeydd bach a chanolig eu maint (SMEs/BBaCh) i feddlw am ymgorffori egwyddorion datblygiad cynaliadwy yn eu gweithgareddau busnes o ddydd i ddydd. Distylliad ydyw o raglen hyfforddiant undydd PP4SD a roddir gan hwylusydd, wedi'i haddasu at gael ei defnyddio gan unigolion. Mae'n anelu at unig fasnachwyr, neu reolwyr SMEs, sy'n awyddus i ymgyswrtu ag egwyddorion datblygiad cynaliadwy a darganfod ei botensial er lles eu busnes. Efallai y bydd unigolion am ymuno hefyd â rhaglen undydd wedi'i hwyluso, neu hwyluso eu diwrnod hyfforddiant eu hunain ar gyfer eu cydweithwyr neu eu cleientiaid. Nodwch fod dealltwriaeth pobl o ddatblygiad cynaliadwy ac o sut i'w gymhwyso at sefyllfa fusnes gymaint yn well pan ddarperir rhaglen wedi'i hwyluso, wrth i gymheiriaid â gwahanol bersbectifau a phrofiadau gyfnewid eu sylwadau.

Fe fydd y Gweithlyfr yn eich galluogi i ddod yn gyfarwydd â chynnwys y cwrs undydd ac asesu ei botensial ar gyfer eich sefyllfa chi. Mae'r defnyddiau a'r cyfarwyddyd fydd eu hangen ar gyfer y rhaglen undydd i'w cael ar y crynoddig amgaeedig, neu efallai y carech chi gysylltu â thîm PP4SD Prifysgol Abertawe i ymuno â rhaglen wedi'i hwyluso neu i ofyn i hwylusydd eich helpu gyda chyfarfod hyfforddiant ar gyfer eich grŵp.

Am y Gweithlyfr

Mae rhaglen hyfforddiant y Gweithlyfr yn seiliedig ar ddull gweithredu sefydlog PP4SD, sy'n anelu at helpu proffesiynolion i fagu'r cymhwysedd a'r hyder i integreiddio egwyddorion datblygiad cynaliadwy yn eu harferion proffesiynol o ddydd i ddydd. Gellir cael mwy o wybodaeth am ddull gweithredu PP4SD ar y crynoddig amgaeedig neu ar wefan UK PP4SD y DU (www.pp4sd.org.uk). Yn y Gweithlyfr hwn, ac ar gyfer y rhaglen hyfforddiant undydd lawn, wedi'i hwyluso y mae'r Gweithlyfr yn ei chyflwyno, mae'r dull gweithredu wedi cael ei addasu yn unol ag anghenion pobl mewn cwmnïau bach a chanolig eu maint (SMEs) sy'n gweithio ym maes Rheoli Pysgodfeydd.

Sut i ddefnyddio'r Gweithlyfr

Mae'r Gweithlyfr wedi cael ei gynllunio'n ofalus i'ch galluogi i raddol ddatblygu eich dealltwriaeth eich hun o ddatblygiad cynaliadwy, fesul cam, wrth ichi weithio'ch ffordd trwy ei dudalennau fydd yn peri ichi feddlw. Fe ofynnir ichi edrych ar luniau, meddwl am syniadau, meddwl am eich busnes ac am yr hyn y mae pobl eraill yn eich maes yn ei wneud (a pham). Erbyn diwedd rhaglen y Gweithlyfr, fe fydd gennych chi sylfaen i Gynllun Gweithredu strwythuredig, ymarferol, sy'n seiliedig ar egwyddorion sefydlog datblygiad cynaliadwy ac yn barod i gael ei ddefnyddio ar unwaith yn eich busnes.

Mae copiâu ychwanegol o'r Gweithlyfr ar gael yn Gymraeg a Saesneg yn rhad ac am ddim oddi wrth dîm Prifysgol Abertawe fel copi caled, tra bo stociau ar ôl.

Mae gweithlyfrau eraill ar gael ar y crynoddig ar gyfer unigolion sy'n gweithio mewn SMEs ym meysydd Dyframaeth, Rheolaeth Amgylcheddol a Gweithgynhyrchu Amaethyddol.

Diogelu'r Dyfodol

Hyfforddiant mewn
Datblygiad Cynaliadwy ar gyfer
y sector Rheoli Pysgodfeydd

ARFERION PROFFESIYNOL TUAG
AT DDATBLYGU CYNALIADWY
pp4sd
PROFESSIONAL PRACTICE FOR
SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Lantra

Cefnogi gan Gronfa Manteisio ar Wybodaeth
Uywodaeth Cynulliad Cymru a'r Gronfa
Gymdeithasol Ewropeidd dan Amcanion 1 a 3

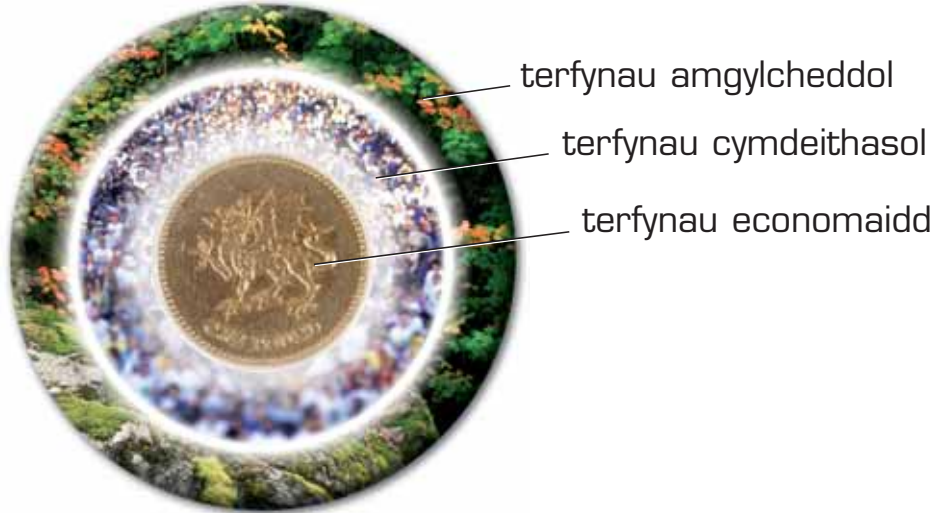

Prifysgol Abertawe
Swansea University

Nodau'r hyfforddiant

- Gwella ymwybyddiaeth o'r egwyddorion sydd wrth wraidd datblygiad cynaliadwy
- Adnabod pwysau o blaid newid yn y sector Rheoli Pysgodfeydd, ar raddfa fyd-eang ac yn lleol
- Bod yn ymwybodol o'r buddion sy'n dod o gymhwyso datblygiad cynaliadwy at fenter Rheoli Pysgodfeydd
- Rhoi syniadaeth systemau ar waith
- Datblygu cynllun gweithredu ymarferol ar gyfer ei roi ar waith

Datblygiad Cynaliadwy

Mae'r diagram yn dangos bod popeth yn gweithredu o fewn terfynau. Rydym i gyd yn byw, ac mae busnesau'n gweithredu, o fewn terfynau economaidd, ond mae'r rhain yn eu tro dan gyfyngiad y fframwaith cymdeithasol a chyfreithiol sy'n bodoli yn ein cymdeithas. Mae'r ddau gylch mewnol hyn dan reolaeth a dylanwad dynol, ac yn agored felly i newid. Ond yn y pen draw, rydym ni a'n gweithgareddau ni i gyd dan gyfyngiad terfynau amgylcheddol y ddaear.

Gwnewch nodiadau ar sut mae'r terfynau hyn yn effeithio ar eich busnes chi ar hyn o bryd.

Nodiadau

Rhosyn Cwmpawd Datblygiad

Gwleidyddol

Pwy sy'n penderfynu? Cwestiynau yw'r rhain am rym; pwy sy'n dewis ac yn penderfynu beth fydd yn digwydd; pwy sydd ar ei ennill a phwy sy'n colli o ganlyniad i'r penderfyniadau hyn, a beth yw'r gost?

Amgylcheddol

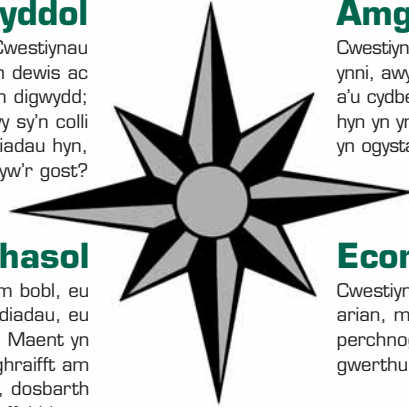
Cwestiynau yw'r rhain am yr amgylchedd - ynni, awyr, dŵr; pridd, pethau byw - a'u cydberthynas â'i gilydd. Mae'r cwestiynau hyn yn ymwneud â'r amgylchedd adeiledig yn ogystal â'r amgylchedd 'naturiol'.

Cymdeithasol

Cwestiynau yw'r rhain am bobl, eu cydberthnasau, eu traddodiadau, eu diwylliant a'u ffordd o fyw. Maent yn cynnwys cwestiynau er enghraifft am sut mae rhyw, hil, anabledd, dosbarth ac oedran yn effeithio ar gydberthnasau cymdeithasol.

Economaidd

Cwestiynau yw'r rhain am arian, masnachu, cymorth, perchnogaeth, prynu a gwerthu.

Addasiad o Rosyn Cwmpawd
Datblygiad Oxfam

Mae'r diagram hwn yn eich helpu i ystyried dimensiwn gwleidyddol cynaladwyedd hefyd. Cewch ychwanegu rhai o'r agweddau hyn at eich nodiadau.

Fe allwch chi ddechrau grwpio'ch syniadau bellach dan y tri phennawd: Economaidd, Cymdeithasol (sy'n cynnwys Gwleidyddol) ac Amgylcheddol. Mae hyn yn cyflwyno'r cysyniad o dair colfn cynaladwyedd, neu'r tair ffordd angenrheidiol o feddwl am gynaladwyedd.

Nodiadau

Datblygiad cynaliadwy yw...

“Datblygiad sy’n diwallu anghenion y presennol, heb gyfaddawdu gallu cenedlaethau’r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain”

Adroddiad Brundtland 1987

Ym 1987, yn Adroddiad Brundtland, a adnabyddir hefyd fel *Ein Dyfodol Cyffredin*, fe rybuddiwyd y byd am yr angen i symud ymlaen yn ddioed at sicrhau datblygiad economaidd y gellid ei gynnal heb dderbyn anghyfartaledd cymdeithasol, ddi-hysbyddu adnoddau naturiol na niweidio’r amgylchedd. Mae’r adroddiad, a gyhoeddwyd gan grŵp rhyngwladol o wleidyddion, gweision sifil ac arbenigwyr ar yr amgylchedd a datblygiad, yn gwneud y datganiad allweddol hwn ynghylch datblygiad cynaliadwy.

Pwysleisiodd yr adroddiad dair elfen sy’n sylfaen hanfodol o ddatblygiad cynaliadwy:

- amddiffyn yr amgylchedd
- twf economaidd
- cydraddoldeb cymdeithasol.

Datblygiad Cynaliadwy Llywodraeth y DU 2005

Byw o fewn Terfynau Amgylcheddol

Parchu terfynau amgylcheddol, adnoddau a bioamrywiaeth y blaned – er mwyn gwella ein hamgylchedd a sicrhau bod yr adnoddau naturiol sy'n angenrheidiol ar gyfer bywyd heb eu hamharu a'u bod yn aros felly i'r cenedlaethau a ddaw.

Sicrhau Cymdeithas Gref, Iach a Chyfiawn

Cwrdd ag anghenion amryfal yr holl bobl mewn cymunedau presennol a rhai'r dyfodol, hybu lles personol, cydlyniant a chynhwysedd cymdeithasol, a chreu cyfleoedd cyfartal i bawb.

Sefydlu Ecónomi Cynaliadwy

Adeiladu ecónomi gref, sefydlog a chynaliadwy fydd yn darparu ffyniant a chyfleoedd i bawb, a lle y bydd costau amgylcheddol a chymdeithasol yn syrthio ar ysgwyddau'r rhai sy'n eu gosod (Y Llygrwr Sy'n Talu), a lle y cymhellir y defnydd effeithiol o adnoddau.

Defnyddio Gwyddoniaeth Gall yn Gyfrifol

Sicrhau bod polisi'n cael ei ddatblygu a'i weithredu ar sail tystiolaeth wyddonol gref, tra'n cymryd i ystyriaeth ansicrwydd gwyddonol (trwy'r Egwyddor Ragocheliadol) yn ogystal ag ymagweddau a gwerthoedd y cyhoedd.

Hybu Llywodraethedd Da

Gweithio at hybu systemau llywodraethedd effeithiol, cyfranogol ar bob lefel o'r gymdeithas – ennyn a hybu creadigedd, egni ac amrywioldeb pobl.

Diogelu'r Dyfodol, 2005

Mae Strategaeth Llywodraeth y DU ar Ddatblygiad Cynaliadwy – *Securing the Future* – yn cyflwyno'r set diagramatig hwn o egwyddorion ac yn mynd ymlaen i ddatgan, “*Nod ein strategaeth ar gyfer datblygiad cynaliadwy yw galluogi pob person ledled y byd i ddiwallu ei anghenion sylfaenol a mwynhau ansawdd bywyd gwell heb beryglu ansawdd bywyd cenedlaethau'r dyfodol. Mae angen inni i gyd – llywodraethau, busnesau, y sector cyhoeddus, sefydliadau gwirfoddol a chymunedol, cymunedau a theuluoedd – wneud penderfyniadau gwahanol os ydym am wireddu'r weledigaeth o ddatblygiad cynaliadwy.*”

Mae Pennod 3 o'r ddogfen yn amlinellu rôl defnyddwyr a chynhyrchwyr yn y dasg o greu cymdeithas fydd yn fwy cynaliadwy. “*Mae angen newid cyfeiriad yn sylweddol er mwyn cyflenwi cynhyrchion a gwasanaethau newydd sy'n cael effeithiau llai ar yr amgylchedd trwy gydol eu cylch bywyd, yn ogystal â modelau busnes newydd fydd yn ateb yr her hon tra'n hybu cystadleurwydd. Mae angen inni adeiladu ar sail y cynnydd yn ymwybyddiaeth pobl o faterion cymdeithasol ac amgylcheddol, ac o bwysigrwydd eu rolau fel dinasyddion a defnyddwyr.*”

Dechrau Byw'n Wahanol

Mae Cynllun Datblygiad Cynaliadwy Llywodraeth
Cynulliad Cymru'n datgan:

Bydd Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn hyrwyddo datblygiad sy'n diwallu anghenion y presennol heb gyfaddawdu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain. Golyga hyn anghenion yr holl fywyd dynol, o fewn gallu'r ecosystemau i'w cynnal, heb gyfaddawdu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol hwy.

Ffynhonnell: Llywodraeth Cynulliad Cymru

Dechrau Byw'n Wahanol

Cynllun Datblygiad Cynaliadwy Cynulliad Cenedlaethol Cymru

ADRAN 1: Y DYLETSSWYDD

Mae dyletswydd ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru dan adran 121 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998 i hybu datblygiad cynaliadwy wrth ymarfer ei swyddogaethau, hynny yw, ym mhob peth a wneir ganddo.

(Llywodraeth Cynulliad Cymru 2004)

<http://wales.gov.uk/topics/sustainabledevelopment/publications/startlivedifferently/?lang=cy>

Cynaladwyedd/Datblygiad Cynaliadwy

- Y nod yw **cynaladwyedd**, cyflwr y gallwn ni anelu ato.
- **Datblygiad cynaliadwy** yw'r broses o symud yn nes at gynaladwyedd. Mae'n ddadleuol, gan fod pobl yn anghytuno'n aml ynghylch y ffordd orau o symud ymlaen tuag ato.

Mae PP4SD wedi cael bod trafodaethau grŵp gyda sefydliadau wedi esgor ar y syniadau uchod. "Efallai na fyddwn ni byth yn cyrraedd y nod terfynol o gymdeithas hollol gynaliadwy, lle y cedwir cydbwysedd rhwng yr adnoddau sydd ar gael a'r defnydd a wneir ohonynt, ond mae angen inni fod yn gweithio i'r cyfeiriad hwn cyn inni gyrraedd y foment pan fydd adnoddau naturiol megis tanwyddau ffosilaidd yn dod i ben."

Ydych chi'n cytuno â'r datganiad hwn? Os nad ydych, pam?

Nodiadau

Dim ond un ddaear

Mae'r adran hon yn eich helpu i ystyried y tueddiadau datblygiadol byd-eang ar hyn o bryd ac i adnabod y rhai sy'n effeithio fwyaf ar eich busnes chi. Mae'n cyflwyno ichi ddull o gynllunio at weithredu fydd yn eich galluogi i ddechrau meddwl am yr hyn y gallwch chi ei wneud i leddfu unrhyw effeithiau negyddol, a manteisio ar unrhyw gyfleoedd y maent yn eu cyflwyno.

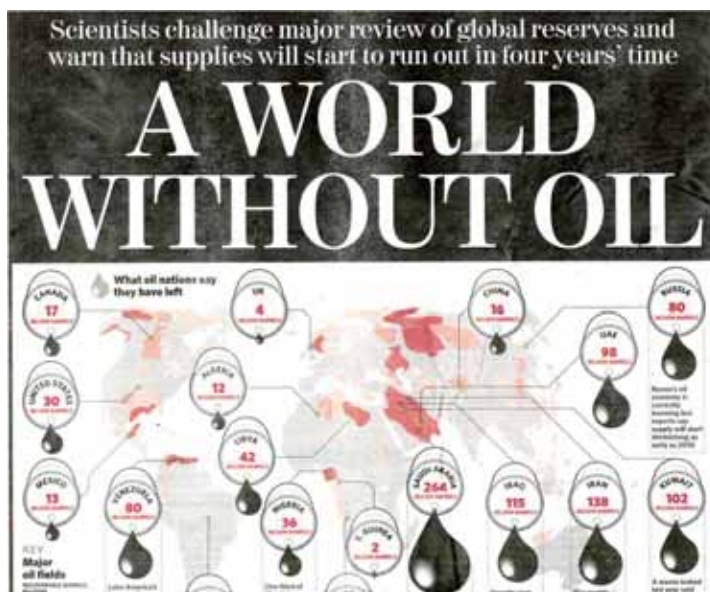
The Independent
3 Chwefror 2007

The Independent
28 Ebrill 2007

Bydd Newid Hinsawdd yn effeithio arnom i gyd, a dyna un rheswm pam y mae'n rhaid inni i gyd wneud newidiadau yn ein ffyrdd o fyw a gweithio. Darnau a gymerwyd o bapur newydd yr *Independent* yw'r rhain.

Faint o erthyglau neu storïau tebyg y gallwch chi eu darganfod ym mhapurau newyddion yr wythnos hon neu yn y newyddion?

The Independent
14 Mehefin 2007

Protestiadau am danwydd yn cynyddu ledled Ewrop

Gan Chris Marsden, 12 Medi 2000

Mae ton o brotestiadau yn erbyn prisiau tanwydd uchel yn sgubo ar draws Ewrop. Mae gwrthdystiadau gan gludwyr ffordd, ffermwyr ac eraill sy'n dibynnu'n drwm ar betrol a diesel ym Mhrydain, Gwlad Belg, Yr Almaen, Yr Eidal ac Iwerddon yn dilyn chwe diwrnod pan gafodd traffyrdd, purfeydd olew, canolfannau dosbarthu a phorthladdoedd yn Ffrainc eu blocedio – gan orfodi gostyngiad yn y prisiau. Ym Mhrydain mae modurwyr yn wynebu prinder petrol wrth i chwech o naw purfa olew y wlad a phedair canolfan ddosbarthu ddod dan warchae gan yrwyr loriau a ffermwyr. Mae cannoedd o orsafoedd petrol wedi dechrau cyfyngu ar y maint a werthir i bob cwsmer.

http://www.wsws.org/articles/2000/sep2000/oil-s12_prn.shtml

Mae'r storïau hyn o'r newyddion yn dangos i ba raddau y mae ein cymdeithas yn dibynnu ar olew, a pha mor sydyn y mae prinder olew yn gallu arwain at anhrefn.

Gweithgareddau ar deithiau gwyliau yng Nghymru

Gweithgareddau ar deithiau gwyliau

	Pob taith %	Gogledd %	Canolbarth %	De Ddwyrain %	De Orllewin %
Gweithgareddau Cyfranogol					
Cerdded	79	87	85	53	87
Astudiaethau Maes/Natur	26	28	28	9	37
Nofio	28	33	32	14	28
Beicio	12	14	14	7	12
Dringo, ogofa	6	8	9	3	4
Pysgota	7	8	4	6	11
Chwaraeon dŵr	7	10	5	-	11
Golff	7	7	10	4	7

Ffynhonnell: Croeso Cymru (seiliedig ar ddata 2004)

Gwariant gan dwristiaid o'r DU a gwledydd tramor yng Nghymru mewn £ miliynau

Rhanbarth	2002	2003	2004	2005
Gogledd Cymru	535	666	586	661
Y Canolbarth	288	346	250	336
De Ddwyrain Cymru	477	566	539	591
De Orllewin Cymru	388	482	388	444
Cyfanswm Cymru	1688	2060	1763	2032

Ffynhonnell: Croeso Cymru

Mae twristiaeth bysgota'n weithgarwch bwysig i Gymru. Mae ganddi'r potensial i ddod â buddion economaidd sylweddol i gymunedau cefn gwlad. Amcangyfrifir bod ymweliadau â Chymru gan bysgotwyr yn werth £76 m ar hyn o bryd, ag amcanestyniadau y gallai'r gweithgarwch hwn fod yn werth £115 m o leiaf erbyn 2007. (Llywodraeth Cynulliad Cymru 2006)

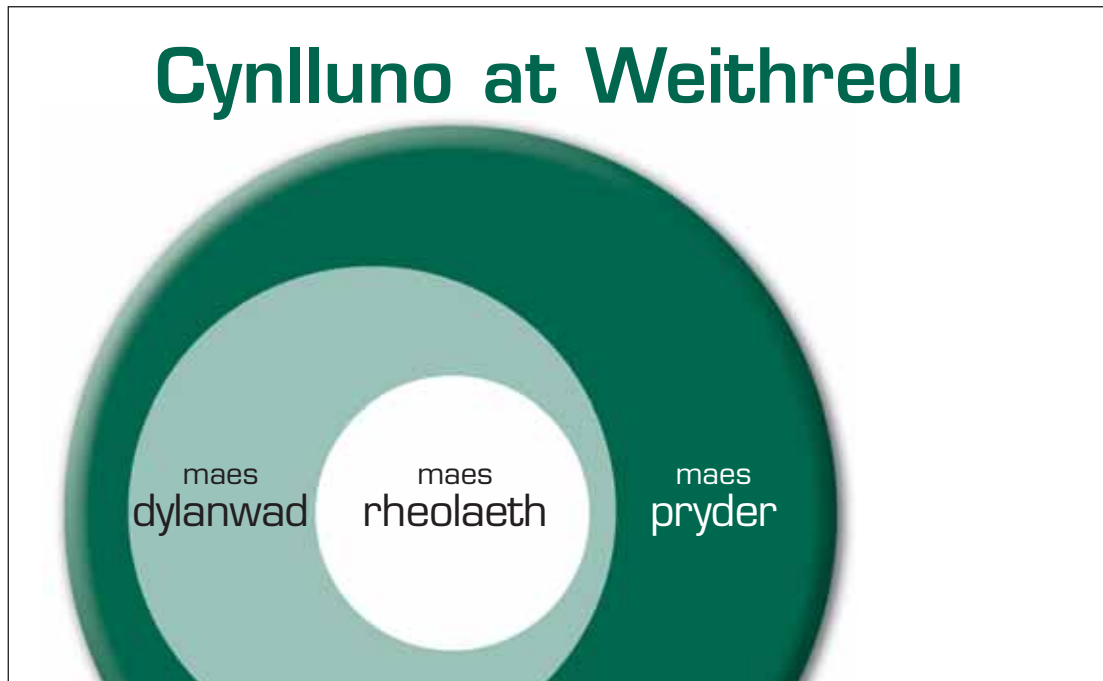
<http://www.industry.visitwales.co.uk/server.php?show=ConWebDoc.346>

Ym mis Mawrth 2008 datganodd gwefan Wikipedia fel a ganlyn, gan adlewyrchu darlun tebyg.

Mae Cymru, diolch i'w thirweddau mynyddig a'i thraethau tywodlyd dirif, wedi denu llu o ymwelwyr bob amser. Yn 2002, gwnaed bron 13 miliwn o deithiau yn parhau am un noson neu fwy yng Nghymru. Gwnaed 11.9 miliwn o'r teithiau hyn gan bobl sy'n byw yng ngwledydd Prydain, tra bod 0.9 miliwn o ymwelwyr wedi dod o wledydd tramor.

http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Wales

Cynlluno at Weithredu

Mae yna bethau ymarferol y gallwch chi eu gwneud i'ch helpu eich hun a'ch busnes i gwrdd â'r heriau hyn. Mae'r diagram hwn yn dangos un ffordd o strwythuro eich syniadau, a byddwn yn dychwelyd ato ar ddiwedd y gweithlyfr fel y gallwch chi ddechrau cynllunio at weithredu yn eich busnes chi. Mae'r cylch yn y canol yn cynrychioli'r materion a'r problemau hynny y gallwch chi eu rheoli'n uniongyrchol, e.e. lleihau'r maint o ynni a ddefnyddir, neu ddefnyddio llai o adnoddau wrth becynnu nwyddau. Mae'r cylch nesaf yn cynrychioli'r problemau y mae'n bosibl ichi ddylanwadu arnynt, e.e. cyrchu cynhyrchion yn eich ardal leol, neu annog eich cwsmeriaid i ddod atoch chi ar gludiant cyhoeddus. Mae'r cylch allanol yn cynrychioli problemau sy'n effeithio arnoch chi, ond nad ydych chi'n gallu dylanwadu'n uniongyrchol arnynt. Pan ddechreuwch chi gynllunio at weithredu, y peth synhywrol yw dechrau gyda'r ddau faes neu gylch lle y mae'n bosibl ichi reoli a dylanwadu. Y rhain fydd yn cael y canlyniadau cyflymaf.

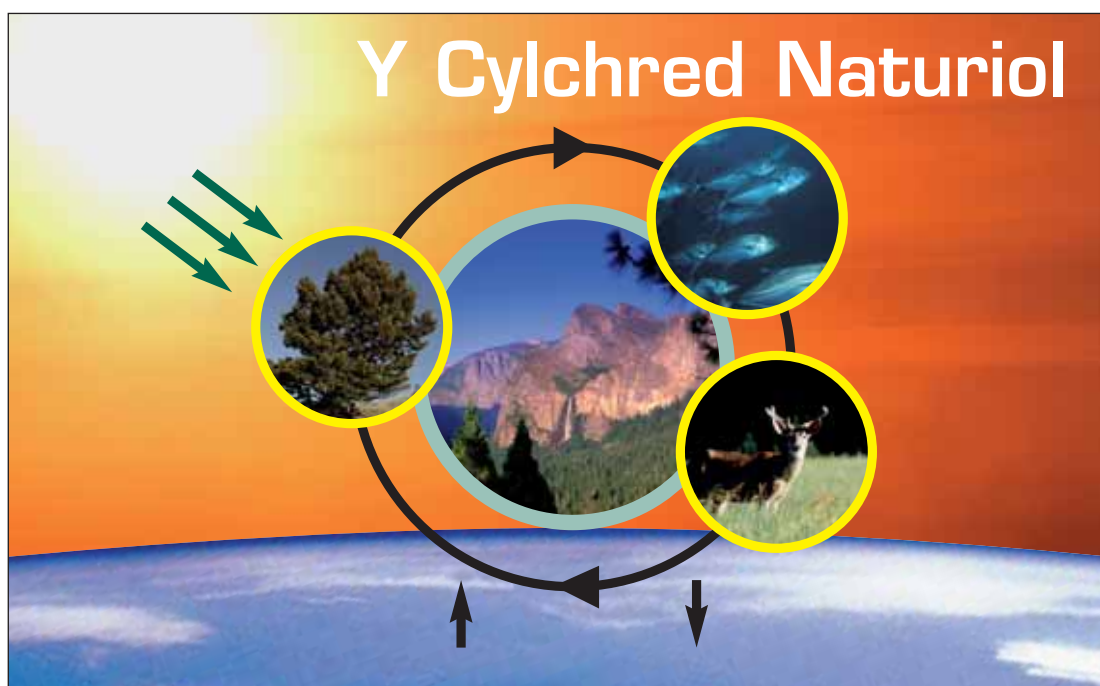
Nodiadau

Arferion cydlynol fel rhan o gynllunio busnes

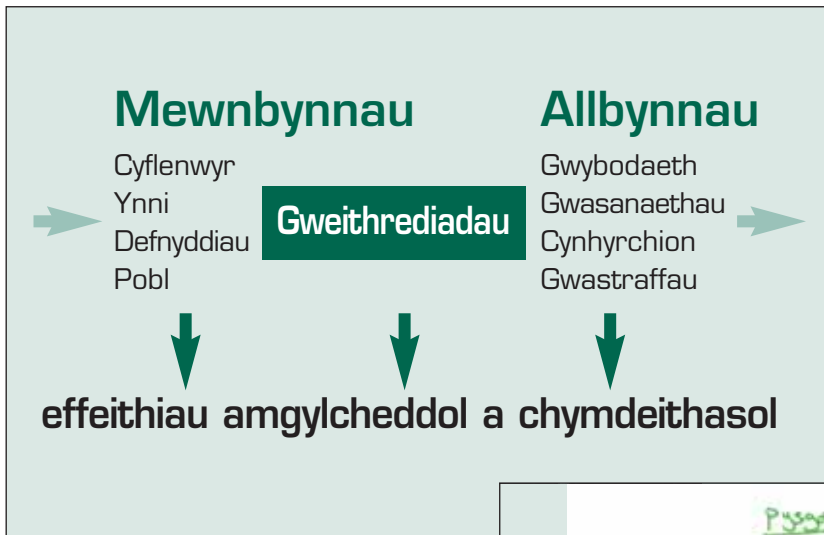
Beth yw system?

- Mae popeth yn effeithio ar bopeth arall
- Nid oes y fath beth â chinio am ddim

Allwch chi feddwl am un esiampwl o hyn yn eich busnes chi?

Mae'r diagram hwn yn dangos cylchred naturiol cyn unrhyw gydweithiad â'r ddynol ryw. Mae'n system hunangynhaliol.

Dyma un ffordd o ddadansoddi'ch busnes a chymhwysu'r dynesiad sy'n ddaeth systemau at gynllunio busnes. Nod y dynesiad hwn yw sicrhau na fydd diffyg sy'n ddaeth gydlynol yn tanseilio'r hyn yr ydych chi'n ceisio ei gyflawni. Mae'n beth synhwyrol ichi ddadansoddi gweithgareddau busnes yn ystod y cyfnod cynllunio er mwyn osgoi methu â gweld unrhyw ganlyniadau annymunol a niweidiol.

Defnyddiwch y templed Mewnbynnau/Gweithrediadau/Allbynnau uchod i ddylunio diagram syml (yn debyg i'r esiampl o fap meddwl a ddangosir uchod) o'ch busnes. Ceisiwch gynnwys eich holl fewnbynnau, gweithrediadau ac allbynnau.

Nodiadau

Y Pum Cyfalaf

- Cyfalaf Naturiol
- Cyfalaf Dynol
- Cyfalaf Cymdeithasol
- Cyfalaf Wedi'i Gynhyrchu
- Cyfalaf Ariannol

Mae'r Pum Cyfalaf yn cynnig ffordd wahanol o edrych ar eich busnes. Mae'r gwahanol fathau o gyfalaf yn gyd-ddibynnol. Ar ôl darllen y testun ar y tudalennau canlynol, sy'n esbonio'r Pum Cyfalaf, cewch chi ddefnyddio'r ddalen **Dadansoddi fy Musnes trwy Ddefnyddio'r Pum Cyfalaf** sydd yn y poced yng nghefn y Gweithlyfr i restru'r gweithgareddau yn eich busnes sydd yn cynyddu neu'n lleihau pob un o'r Pum Cyfalaf. Fe welwch chi fwy o wybodaeth am y Pum Cyfalaf yn yr adran **Defnyddiau Ychwanegol** ar y crynoddisg ac ar www.pp4sd.org.uk.

Cyfalaf Naturiol

- **Beth mae hyn yn ei olygu?**

yr adnoddau naturiol (ynni a mater) a'r prosesau sydd eu hangen ar fusnesau os ydynt am gynhyrchu nwyddau a darparu gwasanaethau

- **Pam mae'n bwysig?**

bydd popeth yn tynnu rhywbeth allan o'r amgylchedd naturiol neu'n effeithio arno rywffordd neu'i gilydd

Cyfalaf Dynol

- **Beth mae hyn yn ei olygu?**

iechyd, gwybodaeth, sgiliau, allbynnau deallusol a chymhelliant pobl, eu gallu i greu cydberthnasau a'u sgiliau cynhenid

- **Pam mae'n bwysig?**

mae busnesau'n dibynnu ar gymhelliant a sgiliau unigolion er mwyn bod yn llwyddiannus

Cyfalaf Cymdeithasol

- **Beth mae hyn yn ei olygu?**

y gwerth a ychwanegir at fusnes trwy gydberthnasau, partneriaethau a chydweithrediad rhwng pobl

- **Pam mae'n bwysig?**

mae economïau'n dibynnu ar ryngweithiadau cymdeithasol i gyflawni eu hamcanion

Cyfalaf Wedi'i Weithgynhychu

- **Beth mae hyn yn ei olygu?**
y nwyddau materol a'r seilwaith sy'n cyfrannu at gynhyrchu pethau neu ddarparu gwasanaethau (offer, technoleg)
- **Pam mae'n bwysig?**
mae'n bwysig bod y modd o ddatblygu/darparu pethau yn gynaliadwy – trwy ddefnyddio dulliau arloesol

Cyfalaf Ariannol

- **Beth mae hyn yn ei olygu?**
gwerth cynhyrchiol y mathau eraill o gyfalaf sy'n bodoli mewn ffurf y gellir ei meddiannu neu ei masnachu
- **Pam mae'n bwysig?**
dyma'r ffordd draddodiadol a phennaf o fesur perfformiad busnes

Nawr eich bod chi wedi dod i ben y Gweithlyfr, a ydych chi'n teimlo eich bod yn fwy abl i

- Amgyffred yr egwyddorion sydd wrth wraidd datblygiad cynaliadwy
- Esbonio'r egwyddorion hyn i'ch staff ac eraill
- Adnabod y gwahanol bwysau dros newid a'r heriau y maent yn rhoi ger bron y sector Rheoli Pysgodfeydd
- Adnabod y buddion sy'n dod o gymhwyso egwyddorion datblygiad cynaliadwy at fenter ym maes Rheoli Pysgodfeydd
- Cymhwyso syniadaeth systemau at eich cynllunio busnes
- Datblygu cynllun gweithredu ymarferol i'w roi mewn grym?

Os na fedrwch chi ateb 'ydw' i bob un o'r cwestiynau hyn, beth am fynd yn ôl at y darn(au) perthnasol o'r Gweithlyfr a rhoi'ch meddwl ar waith! Efallai y bydd yn ddefnyddiol hefyd os llenwch chi'r ffurflen **Gwerthusiad** sydd yn y poced yng nghefn y Gweithlyfr.

Diolchiadau

Prifysgol Aberystwyth
Prifysgol Bangor
Cymdeithas Brithyllod Prydain
Coleg Sir Gâr
Dominic Woolf
Tîm PP4SD Prifysgol Abertawe:
(Jan Morgan, Yvonne Jones)
PP4SD y DU:
(Glenn Strachan, Jimmy Brannigan, John Baines)
James Wilson
Jane Claricoates Prifysgol Abertawe
Lantra
Coleg Sir Benfro
Shirley a Malcolm Bexon

Rhestr wirio adnoddau

- **Wyth Egwyddor Cynladwyedd**
- **Astudiaeth Achos**
- **Crynodeb o'r Pum Cyfalaf**
- **Dadansoddi fy Musnes i gan ddefnyddio'r Pum Cyfalaf**
- **Cynllunio at Weithredu**
- **Dalen werthuso**

Gobeithio eich bod wedi mwynhau'r cyflwyniad hunangymorth hwn i gynllunio busnes, sydd â'r nod o'ch helpu i feddwl am ymgorffori egwyddorion cynladwyedd yn eich gweithgareddau busnes o ddydd i ddydd – ac i weld unrhyw esiamplau lle rydych chi wedi gwneud hyn yn barod!

Os carech chi roi mwy o ystyriaeth i sut gellir cymhwyso'r dull gweithredu hwn at eich busnes, trwy ofyn am ymweliad er enghraifft neu drwy gymryd rhan mewn diwrnod o hyfforddiant wedi'i hwyluso a chyfnewid syniadau gyda busnesau bach eraill, bydd tîm PP4SD Prifysgol Abertawe'n falch o glywed oddi wrthy'ch chi.

I gael mwy o fanylion galwch:

Tîm PP4SD Prifysgol Abertawe
+ 44 (0)1792 602655 / + 44 (0)1792 602029

neu anfonwch e-bost at:
pp4sinfo@swansea.ac.uk

neu ysgrifennwch i:
Tîm PP4SD
Adeilad Margam
Ysgol yr Amgylchedd a'r Gymdeithas
Prifysgol Abertawe
Parc Singleton
ABERTAWE
SA2 8PP
Cymru
Y Deyrnas Unedig

Mae gweithlyfrau datblygiad cynaliadwy ar gael yn Gymraeg a Saesneg ar gyfer busnesau yn y sectorau canlynol:

**Gweithgynhyrchu
Amaethyddol**

Dyframaethu

**Rheolaeth
Amgylcheddol**

**Rheolaeth
Pysgodfeydd**

I gael mwy o wybodaeth cysylltwch â:

Tîm PP4SD
Prifysgol Abertawe
Adeilad Margam
Parc Singleton
Abertawe SA2 8PP

e-bost: pp4sinfo@swansea.ac.uk

ffôn: +44(0)1792 602655

ARFERION PROFFESIYNOL TUAG
AT DDATBLYGU CYNALIADWY
pp4sd
PROFESSIONAL PRACTICE FOR
SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Lantra